

NOTAT

Finanstilsynet

2. november 2018

J.nr. 6250-0225

Vejledning om håndtering af underestimering

Det fremgår af CRR-forordningens artikel 185, stk. 1, litra e, at IRB-institutterne skal fastsætte velfunderede interne retningslinjer for situationer, hvor de faktiske værdier for sandsynligheden for misligholdelse (PD), tab givet misligholdelse (LGD) og konverteringsfaktorer (CF) afviger så meget fra de forventede værdier, at det skaber usikkerhed om gyldigheden af disse estimer.¹

Finanstilsynets har vurderet, at der var et behov for at udarbejde en vejledning, som især fokuserer på den praksis, som i længere tid har gjort sig gældende på IRB-området i forhold til håndtering af underestimering. Det skal generelt understreges, at da der er tale om en vejledning, kan afvigelser fra vejledningen accepteres, hvis de er velbegrundede under hensyn til helhed og væsentlighed.

Vejledningen beskriver Finanstilsynets forventninger til IRB-institutterne, hvis de konstaterer underestimering for instituttets PD-, LGD- eller CF-modeller. Hvis instituttet anvender en TTC-tilgang for PD-modellerne, som er baseret på underliggende PIT-modeller, gælder forventningerne i denne vejledning ligeledes for de underliggende PIT-modeller. Der fremgår særlige krav til TTC-modeller i notatet "Ratingsystemers konjunkturfølsomhed", som ligger på Finanstilsynets hjemmeside. I dette notat fremgår også definitioner af TTC- og PIT-tilgangen.

I vejledningen beskriver Finanstilsynet forventningerne både for allerede implementerede modeller og for endnu ikke implementerede modeller, som instituttet ansøger om tilladelse til at anvende til kapitaldækningsformål. Finanstilsynets forventninger gælder også for væsentlige delsegementer af de enkelte PD-, LGD- og CF-modeller.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber og om ændring af forordning (EU) nr. 648/2012 (CRR-forordningen).

Generelle forhold

Indledningsvis er det relevant at skitsere nogle helt overordnede forhold, som har betydning for fortolkningen af de efterfølgende afsnit. Finanstilsynet ønsker således at præcisere følgende:

- Hvis en portefølje bliver delt op i tilstrækkeligt små delsegmenter, vil der altid være områder med underestimering. Omvendt er der delporteføljer, som er så væsentlige, at underestimering er uacceptabelt. Vejledningen omhandler alene væsentlige delporteføljer.
- Det er som udgangspunkt op til det enkelte institut at definere, hvad der udgør en væsentlig delportefølje. Dette vil variere fra institut til institut og kan blandt andet afhænge af koncernstruktur og antallet af markeder, som instituttet opererer i. Det kan også have betydning, om instituttet har mange, specialiserede modeller eller få, generelle modeller.
- Institutterne kan anvende statistiske metoder til vurdering af underestimering. Det bør dog altid suppleres med en mere kvalitativ vurdering, og de statistiske metoder bør ikke anvendes mekanisk.
- Som hovedregel forventer Finanstilsynet, at problemer med underestimering bliver håndteret i selve modellerne. Det gælder særligt, hvis modellerne bliver anvendt direkte i den daglige risikostyring eller til kapitaldækningsmæssige formål. Finanstilsynet udelukker dog ikke afvigelser fra denne hovedregel, hvis der bliver lagt et forsigtighedstillæg eller lignende til modellernes estimater, før estimaterne bliver anvendt til risikostyring etc.

Nye modeller

Nye modeller, som instituttet ansøger om tilladelse til at anvende, kan kun forventes godkendt, hvis de præsterer fornuftigt, når de implementeres. Finanstilsynet forventer således, at nye modeller ikke underestimerer, når de implementeres. Dette gælder også, selvom underestimeringen ikke er statistisk signifikant. Finanstilsynet forventer desuden, at de nye modeller ved implementering adresserer alle kendte problemer på de områder, som modellerne skal dække.

Implementerede modeller

Det er forventeligt, at allerede implementerede modeller over tid kan begynde at vise svaghedstegn, f.eks. i forhold til underestimering. For allerede implementerede modeller er Finanstilsynets krav derfor lidt lempeligere end for nye modeller, som instituttet ansøger om tilladelse til at anvende. Finanstilsynet accepterer dog ikke flere års underestimering. Det gælder

også, selvom de observerede værdier ligger inden for et statistisk konfidensbånd. Finanstilsynet accepterer desuden ikke væsentlig underestimering et enkelt år.

Finanstilsynet mener, at det er vigtigt, at der ikke forekommer underestimering på modelniveau, også selvom instituttet for modellerne samlet set ikke afsætter for lidt kapital. Dette er bl.a. henset til, at resultaterne fra modellerne bruges i institutternes forretning.

Finanstilsynet mener, at underestimering for en model ikke kan opvejes af overestimering for en anden model. Underestimering for en parameter (PD, LGD eller CF) inden for et segment, såsom privatkunder, kan ikke opvejes af en overestimering for en anden parameter inden for selv samme segment.

Finanstilsynet forventer derfor i tilfælde med underestimering, at instituttet igangsætter et arbejde for at finde frem til en søjle 1-løsning enten ved tilpasning af den eksisterende model eller ved udvikling af en ny model. Indtil instituttet har fundet en søjle 1-løsning, bør underestimeringen afdækkes med et søjle 2-tillæg.

Finanstilsynet mener, at hvis en model underestimerer i en backtest, må det med rimelighed kunne antages, at modellens underestimering også vil gælde fremadrettet. Instituttet bør derfor fastsætte søjle 2-tillægget ved at skalere estimatet fra backtesten, hvor underestimeringen er konstateret, til det observerede niveau i samme backtest. Instituttet kan ikke fastsætte søjle 2-tillægget ud fra en sammenligning af det observerede niveau fra backtesten og de nuværende estimater, selvom estimaterne måtte være steget, siden backtesten blev udarbejdet. Hvis instituttet siden udarbejdelsen af backtesten har foretaget justeringer i modellen for at adressere underestimeringen, kan dette naturligvis indgå i den samlede vurdering af modellens underestimering og søjle 2-tillægget. Indtil instituttet har fundet frem til en søjle 1-løsning, bør tillægget justeres op og ned i takt med, at den observerede underestimering ændrer sig i nyere backtests.

Særligt for PD-modeller

Finanstilsynet mener, at det er vigtigt, at modellen rammer fornuftigt på alle områder af ratingskalaen. Finanstilsynet vurderer derfor, at det er vigtigt, at instituttet, ud over den helt overordnede sammenligning af forventede og observerede defaults, ligeledes fokuserer på modellens evne til at forudsige PD-niveauet på de enkelte ratingklasser.

I forhold til allerede implementerede modeller vil Finanstilsynet fremhæve, at det er vigtigt at have fokus på, at der ikke forekommer gentagen underestimering i de samme ratingklasser år efter år. Det gælder også, selvom underestimeringen ikke er signifikant.

Uanset om der er tale om nye eller implementerede modeller finder Finanstilsynet, at der ikke bør forekomme underestimering i et større antal ratingklasser. Underestimering i en eller nogle få ratingklasser kan accepteres, hvis modellen i øvrigt rammer fornuftigt. Derimod finder Finanstilsynet, at underestimering i mange ratingklasser er indikation på mere grundlæggende problemer, som bør adresseres.

Instituttet bør ved vurderingen af underestimeringen i de enkelte ratingklasser inddrage antallet af kunder og EAD-andelen i ratingklasserne. Finanstilsynet forventer derfor en hurtigere reaktion fra instituttets side i de tilfælde, hvor der er relativt mange kunder eller en stor EAD-andel i ratingklassen, hvor der underestimeres.

Omvendt er Finanstilsynet indforstået med, at der i nogle tilfælde kan være så få kunder i ratingklasserne, at der ikke kan foretages en meningsfyldt vurdering. I så fald kan det eventuelt være relevant at vurdere flere ratingklasser under ét.